

ומתרצת הגמרא: **אמר שמואל בשהתריפו**, מדובר כשהתליעו ואינם ראוים לאכילה. וכן **תני רבה בר אבוח, בשהתריפו**, כשהתליעו. וממשיכה הגמרא להקשות על עצם דברי המשנה: **האי חבית, היכי דמיא?** (7) איך מדובר בחבית של גרוגרות, שסתם חבית היתה מחרס, וחרס אינו מקבל טומאה מגבו אלא מתוכו, דהיינו מצד פיו, כשאינו סתום בצמיד פתיל.

ומתרצת הגמרא: **אמר שמואל בשהתריפו**, מדובר כשהתליעו ואינם ראוים לאכילה. וכן **תני רבה בר אבוח, בשהתריפו**, כשהתליעו.

וממשיכה הגמרא להקשות על עצם דברי המשנה: **האי חבית, היכי דמיא?** (7) איך מדובר בחבית של גרוגרות, שסתם חבית היתה מחרס, וחרס אינו מקבל טומאה מגבו אלא מתוכו, דהיינו מצד פיו, כשאינו סתום בצמיד פתיל.

וממשיכה הגמרא להקשות על שמואל:

מיתיבי, הרי שנינו: עשבין שתלשן, והניחן בחלון, או שעלו מאליהן בחלונות. עשבים שצמחו במקום אחר, ותלשן והניחן בחלון, או שצמחו בחלון, והרי הן סותמין את החלון וממעטין שיעורו. **ומטלוניות שאין בהן שלש על שלש**, סמרטוטין שאין בהן ג' אצבעות על ג' אצבעות, שמחמת זה אינן מקבלין טומאה, שאם יש בהן ג' על ג' אצבעות הרי הן מקבלין טומאה מדין בגד. **והאבר והבשר המדולדלין בבהמה ובחיה**, אבר ובשר שנתלשו מבהמה וחיה כשהן חיים שאינן מקבלין טומאה, ועדיין מחוברין במקצת, ומונחין בחלון וממעטין שיעורו. **ועוף ששכן בחלון**, עוף חי ששוכן ומונח בחלון וממעט שיעורו. **ועובר כוכבים שישב בחלון**, נכרי שאינו מקבל טומאה שיושב בחלון וממעט שיעורו. **ובן שמנה המונח**

אי דפומא לבר, אם מדובר כשפי החבית הוא לצד חוץ, דהיינו שאינו לצד הבית שהמת בתוכו, נמצא שהצד שפונה לבית שהמת בתוכו זהו גב החבית, אם כן, **היא גופה תיחזין. דהא כלי חרש אינו מטמא מגבו.** (8) למה צריכים את הגרוגרות, שהחבית בעצמה תחצוץ! שהרי כלי חרס אינו מטמא מגבו, וכיון שאין טומאת המת עוברת בתוכה של החבית, תהא היא עצמה חוצצת בפני הטומאה.

ומתרצת הגמרא: **לעולם דפומא לגאוו**. מדובר שפי החבית הוא לצד הפנימי, דהיינו לצד הבית שהמת בתוכו, ולכן הטומאה עוברת בתוכה, ומטמאתה, ומחמת זה אין החבית חוצצת בפני הטומאה.

ממעטין, צריך ביטול. ודעת הר"ש שכן הדין בכל דבר שסותם גם אם אינו כלי. וביאר הגר"ח בכתביו, שכל זמן שנשאר חור, יכולה הטומאה לחדור ולעבור דרך שם אם נשאר עליו שם חלון, לכן רק אם מבטלו שם לעולם מתבטל ממנו שם חלון, ושוב אין הטומאה יכולה לעבור. אבל כשאין מבטלו, נקרא עדיין חלון, והטומאה עוברת. אבל כשסותמו לגמרי, אף שנשאר עליו שם חלון, מכל מקום, חוצץ הוא

7. הגמרא שואלת רק על חבית, אבל על קופה לא קשה מפני שסתם קופה עשויה מעץ שמקבל טומאה מגבה.

8. הקשו תוס' הרי אינו מבטל את החבית שם, ותירץ ריב"ם שכיון שהתליעו הגרוגרות גם החבית נתקלקלה, ומבטלה. עוד תירצו, ר"ת ור"י, שבכלים, אם סותמין את כל החלון אין צריך ביטול. אבל אם אין סותמים הכל רק

ראויין לבהמה לכן מבטלן שם לעולם.

שנינו בברייתא: **או שעלו מאליהן.**

ומקשה הגמרא: **כיון דקשו לכותל, שקיל לחו.** כיון שמדובר בעשבין שצומחים בחלון, והרי למדנו במשנתנו שזרעים קשין לכותל שמחלידין את הקרקע, אם כן, לא ישאיר אותם שם ויתלשם, ולמה ממעטין?

אמר רבה: בכותל חורבה. מדובר בחלון שנמצא בכותל חורבה, שהיא מקום שאין דרים שם, ויש שם כתלים ישנים שעלולים ליפול, בזה לא איכפת לאנשים שיש שם עשבים שמרפין את הכותל, כיון שבלא זה הם עלולים ליפול.

רב פפא אמר: אפילו בכותל יישוב, אפילו אם מדובר בכותל יישוב, מקום שדרין שם והכתלים הם חזקים שאין עומדים ליפול, ואיכפת לאנשים שלא יהיו עשבין שמרפין את הכותל, מכל מקום, לא קשה, מפני שכאן מדובר **בכאין חוץ לשלשה לחלון.** שהעשבין אינם צומחין בחלון, אלא רחוק מן הכותל ג' טפחים, רק שהם גבוהים ומגיעין עד תוך החלון וממעטין אותו משיעורו.

ושאלת הגמרא: **מטלוניות, חזו ליה לקריעה דלבושא.** הרי מטלוניות ראויות הן לעשות מהן טלאי לבגד שנקרע, אם כן, אינו מבטלן ולמה הן חוצצין?

בחלון, תינוק שנולד לח' חדשים שאינו בן קיימא וחשוב נפל, כל זמן שהוא חי אינו מקבל טומאה שאינו נקרא אדם, וגם אינו מטמא כמת, כיון שעדיין הוא חי. **והמלח וכלי חרס וספר תורה,** שהן מונחין בחלון וממעטין שיעורו, ואינן מקבלין טומאה, המלח משום שאינו אוכל בפני עצמו, שאי אפשר לאכלו לבדו. וכלי חרס מדובר שפיו כלפי חוץ, וספר תורה לא חשוב כלי, ולכן אינו מקבל טומאה:

כולם ממעטין בחלון. כל אלו השנויים כאן הן ממעטין בחלון.

אבל השלג והברד, והגליד, מים שקפאו על פני הארץ, או על פני המים, כגון מי נהרות שקפאו. **והכפור** מים הנוזלים ויורדים כגון מי גשמים, שקפאו, ⁽⁹⁾ **והמים** שנמצאים בכלי. **כולן אין ממעטין בחלון.**

כל אלו הדברים אין ממעטין, מפני שנמסים מאליהם ושוב אינם יכולין למעט. והמים שבכלי אין ממעטים מפני שאם ינטל הכלי אין המים עומדים בפני עצמן, לכן אין ממעטין, כמבואר לענין תבן וגרוגרות.

ושאלת הגמרא: **והא עשבין חזו לבהמתו,** הרי עשבין ראויין לאכילת בהמתו, ואם כן, אינו מבטלן, ולמה הם ממעטין?!

ומתרצת הגמרא: **באפרזתא,** מדובר במין עשבים שהם סם המות לבהמה, וכיון שאין

מדין מחיצה.

ולשיטת התוס', שרק בכלים הדין כן ולא בשאר דברים, צריך לומר, שאין מועיל סתם מחיצה לחצוץ אלא אם כן הוא דופן אהל, ובכלים נאמרה הלכה שמצטרף עם האהל להיות

דופן אהל, אבל בשאר דברים לא אמרינן כן.

9. כן פירש הרע"ב בפ"ח מאהלות מ"ה ובפ"ז ממקואות מ"א עיי"ש.

בהן פי המכה משום שהן מסרטין את הידים כמו שק.

שנינו בבביתא: **והאבר והבשר המדולדלין בבהמה ובחיה.**

ושאלת הגמרא: **ערקא ואזלא**, הרי יכולה הבהמה או החיה לברוח, ואם כן, למה חוצץ האבר או הבשר המדולדל, והרי אינו מבוטל שם?

ומתרצת הגמרא: **בקשורה**. מדובר שהבהמה או החיה קשורה שאינה יכולה לברוח.

ומקשה הגמרא: **שחיט לה**, הרי יכול לשוחטה ולאוכלה אם כן, אינו מבטלה שם.

ומתרצת הגמרא: **בטמאה**, מדובר בבהמה או בחיה טמאה שאסור לאוכלה.

ומקשה הגמרא: **מזבין לה לנכרי**. הרי יכול לשוחטה ולמכור בשרה לנכרים?

ומתרצת הגמרא: **בכחושה**, מדובר בכחושה שאין לה הרבה בשר ואין הדרך לאוכלה.

ומקשה הגמרא: **פסיק שדי לה לכלבים**, הרי יכול לחתוך האבר או הבשר המדולדלין וליתנה לכלבים?

ומתרצת הגמרא: **כיון דאיכא צער בעלי חיים לא עביר**. כיון שיש צער בעל חיים אם יחתכנה, לכן אינו עושה כן ומבטלה שם.⁽¹⁰⁾

ומתרצת הגמרא: **בפמיכתא**. מדובר במטלוניות שהן עבות יותר מדאי, שאין ראוי לעשות מהן טלאי לבגד.

ומקשה הגמרא: **חזו לאומנא**, הרי ראויות הן לאומן המקיז דם, לקנח בהן פי המכה?

ומתרצת הגמרא: **בריסקא**. מדובר במטלוניות העשויות מ"נוצה של עיזים", צמר גס, שמסרטין את הידים, לכן הן אין אינן ראויות לקנח בהן פי המכה.

ומקשה הגמרא: **אי בריסקא עוסקת הברייטא**, מדוע נקט התנא מטלוניות **שאינן בהן שלש אצבעות על שלש?** והרי מטלוניות **שאינן בהן ארבעה על ארבעה מיבעי ליה.**

אם מדובר במטלוניות העשויות מנוצה של עזים, היינו שק, שהרי שק עשוי מנוצה של עזים. ושק, שיעורו לקבל טומאה הוא ד' טפחים על ד' טפחים. ואם כן, קשה, מה שאמרה הברייטא מטלוניות שאין בהן ג' אצבעות על ג' אצבעות, ומשמע שאם יש בהן ג' על ג' אצבעות, הן מקבלות טומאה ואינן חוצצות בפני הטומאה. והלא כיון שמדובר בשק, ששיעורו לקבל טומאה הוא ד' טפחים על ד' טפחים, הרי כל שאין בהן ד' טפחים על ד' טפחים אינן מקבלין טומאה, וחוצצין בפני הטומאה.

ומתרצת הגמרא: **כעין ריסקא**. לעולם מדובר במטלוניות שהן בגד ולא שק, שאינן עשויות מנוצה של עזים, אלא שאין ראויין לקנח

בקוף וכיו"ב שנהנין ממנו, ולכן קשרו אותו שם, ואת האבר והבשר הניחו בחלון ודעתו לבטלו שם.

10. הקשו תוס' הרי יכול ליקח כל הבהמה ולהשליכה לכלבים, ובוזה אין עובר על צער בע"ח שאינו עושה מעשה בידים, אלא משליכה הפקר שיוכלו הכלבים לאוכלה. ותי' דמדובר

שנינו בברייתא: **ועוף ששכן בחלון**.

שואלת הגמרא: **פרח ואזיל**, הרי יכול לפרוח ולילך.

ומתרת הגמרא: **בקשור**, מדובר כשהוא קשור, שאין יכול לפרוח.

אך עדיין קשה: **שחיט ליה**, הרי יכול לשוחטו ולאוכלו.

ומתרת הגמרא: **בטמא**, שאין ראוי לאוכלו.

ומקשה הגמרא: **מזבין ליה לנכרי**, הרי יכול למוכרו לנכרי?

ומתרת הגמרא: **בקלניתא**. מדובר בעוף כחוש מאד שאין ראוי לשום אדם.

ומקשה הגמרא: **יחיב ליה לינוקא**, הרי ראוי ליתנו לקטן לשחק בו?

ומתרת הגמרא: **במסרט**, מדובר בעוף שהוא מסרט לכן אי אפשר ליתנו לקטן.

ומקשה הגמרא: **קלניתא לא מסרטא**, הרי אמרנו לעיל שמדובר בקלניתא, וקלניתא לא מסרטא!?

ומתרת הגמרא: **כעין קלניתא**. מדובר בעוף שדומה לקלניתא שהוא כחוש מאד, אבל הוא מסרט, ואינו מדובר בקלניתא ממש שאינו מסרט.

שנינו בברייתא: **ועובר כוכבים שישב בחלון**.

ומקשה הגמרא: **קאי ואזיל** הרי יכול לעמוד ולילך משם?

ומתרת הגמרא: **בכפות**, מדובר שהוא קשור שם.

ומקשה הגמרא: **אתי חבריה שרי ליה**, הרי יכול לבוא חבריו ולהתיר הקשר?

ומתרת הגמרא: **במצורע**, מדובר במצורע שאין בני אדם ניגשים אליו כדי שלא ידבקו מצרעתו.

ומקשה הגמרא: **אתי מצורע חבריה שרי ליה**, הרי יכול לבוא חבריו שהוא ג"כ מצורע ולהתיר אותו?

ומתרת הגמרא: **אלא בחבושי מלכות**. מדובר שהוא קשור שם עפ"י המלכות שנתנוהו שם למאסר עולם.

שנינו בברייתא: **וכן שמנה המונח בחלון**.

ומקשה הגמרא: **אתיא אמיח דריא ליה**, הרי תבוא אמו ותשאנו משם?

ומתרת הגמרא: **בשבת** מדובר בשבת, שאסור לטלטלו.⁽¹¹⁾

דתניא: בן שמנה הרי הוא כאבן ואסור לטלטלו בשבת, הוא נחשב כמו אבן לענין שאסור לטלטלו משום מוקצה. **אבל אמו שוחה עליו ומניקתו מפני הסכנה**. מותר לאמו להתכופף ולהניק אותו, מפני סכנת האם שלא יזיק לה ריבוי החלב שבדדיה.

שנינו בברייתא: **מלח ממעט בחלון**.

ומקשה הגמרא: **חזיא ליה**, הרי ראוי לאכילה ואינו מבטלו.

11. כתבו תוס' שמדובר בגוסס שימות קודם צאת השבת, והחליטו ששם בחלון תהא קבורתו,

ומתרצת הגמרא: **במריירתא**. מדובר במלח שהוא מר שאין ראוי לאכילה.

ומקשה הגמרא: **חזיא לעורות**, הרי ראוי לעבד בו עורות.

ומתרצת הגמרא: **דאית בה קוצי**, מדובר שיש שם קוצים שאי אפשר לעבד בזה עורות שמסרטים את ידיו.

ומקשה הגמרא: **כיון דקשיא לכותל שקלא**, הרי למדנו במשנתנו שמלח קשה לכותל, אם כן, מחמת זה יטלנו משם.

ומתרצת הגמרא: **דיתבא אחספא**, מדובר שנמצא המלח על גבי חרס לכן אינו מזיק לכותל.

ומקשה הגמרא: **חספא גופא תיחוי**, שהחרס בעצמה תחצוץ ולמה צריך את המלח כדי לחצוץ?

ומתרצת הגמרא: **דלית בה שיעורא**, כשאין שיעור חשוב בחרס ולכן נחשב כמי שאינו.⁽¹²⁾ **כדתנן** במסכת שבת לגבי שיעור הוצאה [פב א]: **חרס, כדי ליתן בין פצים לחבירו**. שיעור חרס שחייבין עליו כשהוציאו בשבת, אם יש בו שיעור שאפשר

ליתן ממנו על החלונות שבכותל, שהדרך היה כשהיו עושים חלונות בכותל היו מרחיקין את האבנים או הלבנים זה מזה כדי שיכנס שם האורה, ונותן במקום החלון למעלה ולמטה חרס רחב בין זה לזה וטח בטיט, והחרס עב ועומד שם כאבן.⁽¹³⁾ אם יש בחרס כשיעור הזה, נחשב הוא לדבר חשוב וחייבין על הוצאתו. והוא הדין כאן, שאם אין בו כשיעור הזה, נחשב כמי שאינו.

שנינו בברייתא: **כלי חרס ממעט**.

ומקשה הגמרא: **כלי חרס חזי לה**, הרי כלי חרס ראוי לשימוש ואם כן, אינו מבטלו?

ומתרצת הגמרא: **דמיטנתה**, כשהוא מטונף ואינו ראוי לשימוש.

ומקשה הגמרא: **חזי לאומנא**, הרי ראוי לאומן המקיז דם להכניס שם הדם?

ומתרצת הגמרא: **דמנקב**. כשהוא מנוקב, ולכן אינו ראוי להכניס בו דם.

שנינו בברייתא: **ספר תורה ממעט**.

ומקשה הגמרא: **חזי למקרא**, הרי ראוי לקרות בו.

וגורסים אח"כ וכדתנן וכו', והינו שהוקשה להגמרא שכיון שהחרס הוא דבר חשוב אם כן, יקח את החרס משם כשיצטרך לו ויסיר גם המלח כדי שלא יזיק לכותל, ועל זה מתרצינן וכדתנן וכו', היינו שאין שיעור בחרס כדי ליתן בין פצים לחבירו, לכן אינו דבר חשוב ומבטל את החרס שם.

13. כן פירש רש"י כאן, ובשבת פירש כשמסדין פצימין ועמודים וקורות ועושיין שורות של

שאם לא כן הרי יקחוהו לאחר השבת, ולענין למעט בחלון צריך ביטול לעולם. והרשב"א והריטב"א כתבו שמספיק ביטול רק לשבת, ואינו צריך ביטול לעולם.

12. כן פירש רש"י. והראשונים תמהו עליו וכי מפני שאינו דבר חשוב אינו חוצץ, הרי הוא מבטלו לעולם וממעט את החלון משיעורו. לכן פי' תוס' ועוד ראשונים שתי' הגמרא הוא שאין שיעור בחרס לבד כדי למעט החלון משיעורו,